

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtvtes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Cap. 12. Circa Excommunicationem minorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80695)

DVBIVM XLIX.

*An seruientes alteri gaudeant communi-
candi privilegio, si suas operas do-
mino iam excommuni-
cato conduxe-
runt?*

266 *Statu qua-
Humis.* Certum est, ex particula *Humile* excusari
seruientesalicui, siue gratis, siue ex pretio
inferuiant, tamen si rustici sint. *Cap. Quo-
niam multos.* Requiro autem, an hoc priuile-
gio gaudeant si suas operas domino iam ex-
communicato conduxerint?

267 *Non gaudet.* Non gaudet. Quia *cap. inter alia, de sent.
excom. Innocentius III.* concedit famulis com-
municationem cum suis dominis excommuni-
catis, si ante excommunicationem subiectio-
nem contraxerit. Supponit ergo Pontifex illi-
cita esse communicatione cum excommunicato,
si tempore excommunicationis subiectio con-
tracta est. Nam ea subiectio, & obligatio vide-
tur inique contracta. Merito igitur denegari
illi debet communicatio praefata subleques
subiectionem. Sic Nauar. *sum. c. 17. n. 27.* Anila
*p. 2. de Cens. c. 6. d. 11. dnb. 6. Suar. d. 15. sect. 5. nu.
13. Sayr. l. 2. c. 14. n. 15. Vgolin. tab. 2. cap. 23. d.
9. numer. 6. Syluest. verb. Excommunicatio 5.
numer. 3.*

268 *Gaudet
quidem.* Gaudet quidem, si absque vlla culpa sub-
iectio fuit tempore, quo dominus excommu-
nicatus erat, subiectio contracta. Quia cum nulla
culpam commiserint in ea subiectione, non
debent a communicatione, aliis concessa fa-
mulis, priuari. Ita Laym. *libr. 1. tractat. 5. part. 2.
capit. 2. nu. 17.* Coninch *d. 14. dub. 12. n. 127.* &
idem Suar. *ubi sup. hoc in casu id, aliis relatis,
profitetur.*

269 *Audivis
sententia.* Ego quidoe existimo, illicita esse communicatio-
ne, si culpa intercessit. Quia hoc videtur Pöti.
fex non obscure innuere. Vnde in hoc casu prima
teneo sententia communior & planè. Si vero non
intercessit culpa adhuc secunda, & licitam
esse affirmo: sicut contingit adoptatis tem-
pore excommunicationis, vel famulis ignoran-
tibus excommunicationem domini, vel locan-
tibus suas operas excommunicato ob neces-
sitatem urgentem.

DVBIVM L.

*An excusentur vasalli à communica-
tione cum suis dominis excom-
municatis?*

270 *Excusantur.* Excusantur. Quia subditi sunt: & particula
illa *Humile* omnes subditos videtur excu-
sare. Sic Doctores plures, quos pressio nomine,
refert Castro Palao *de Cens. disput. 2. punct. 19.
num. 20.*

271 *Non excu-
santur.* Non excusantur. Quia vasalli nec sunt fa-
mulis, nec ad domini familiam pertinent, ut ad
eius communicationem adstricti esse videan-
tur. Ita ipse Palao *ibid.* Bonacin. *disputatione
Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI*

*secunda de excommunic. questione secunda punct.
6. Parag. aph. 2. numer. 40. Hurtad. d. 9. diffi-
cult. 15.*

Hoc rectius mihi putanti decidi in *cap. San-
ctorum 15. question. 6.* Attamen quia ob præci-
sam excommunicationem domini non exi-
bentur vasalli à debito fidelitatis, possunt, &
debent domino præcipienti obedire, & tribu-
ta solvere. Quia hæc obedientia, & tributo-
rum solutio ex dominio sublequitur, quod
per excommunicationem nequaquam amit-
titur. Henriquez *l. 13. c. 2. 2. numer. 3. Suar. disput.
15. sect. 6. numer. 5. Bonac. d. 2. q. 2. punct. 6. Parag.
num. 40.*

CAPVT XII.

*Circa Excommunicationem
minorem.*

DVBIVM LI.

*An penitentia ab excommunicato excom-
municatione minore, sit vali-
da?*

273 *Nonnulla
recolo.* Recolo olim plures fuisse excommunicatione-
nes minores, iam vero vñ receptum, tan-
tum esse vnicam, quæ incurritur ob partici-
pationem cum excommunicato vitando siue vi-
uo siue mortuo appellarique minorem com-
paratione maioris. Quæ quidem etsi ab ho-
mine ferri valeat, nunquam tamen fertur. Vni-
cus autem est eius effectus scilicet priuatio
passiva Sacramentorum. Quare minori excom-
municatione innodatus tenetur sub gravi cul-
pa cuiuslibet Sacramenti perceptione absti-
nere. *c. Si celebrat, de Clerico excomm. ministr.*
Quia cuiusvis Sacramenti receptio grauis ma-
teria est. Sacramenta vero (vnicum peniten-
tiæ si demas) valida esse, omnes Doctores af-
firmant. De penitentia vero dubitarim, num
recepta ab excommunicato huiusmodi valida
sit?

Valida non est. Quia hac excommunicatione
ne priuat Ecclesia excommunicatum Sacra-
mentorum receptione quoad fieri possit: Ac
potest Ecclesia eum priuare Penitentia Sacra-
mento secundum illius valorem, denegando
Sacerdoti iurisdictionem. Ergo Penitentia
Sacramentum receptum ab excommunicato
excommunicatione minori est invalidum. Sic
Syluest. *verb. Excommunicatio 4. numer. 1. &
verb. Confessor 3. numer. 12. Tabie. verb. Absolu-
tio 1. numer. 24. Paragrapho 10. Summa Co-
rona part. 1. cap. 31. de iteran. Confess. Vasquez
de excommunicat. dubio quarto alios citans Hur-
tad. disputatio. 16. difficult. 1. numer. 3. Quod in-
telligendum est, aiunt, esto ignoranter, & in-
culpabiliter recipiatur, non præmissa Censuræ
absolutione.*

Valida est, si nullam in huius Sacramen-
ti receptione culpam commisit. Quia Eccle-
sia

ita solum remouet excommunicatum à Sacramentis illorum perceptionem prohibendo, non autem irritando. Nec vllum est fundamētum iure huius irritationis: quin potius receptū ab omnibus est, reliqua Sacramēta, etiā Matrimonij valida esse ab excommunicato recepta, cū tamen Ecclesia illius receptionem potuerit irritare. Ita Vgol. *tab. 2. c. 7. §. 2. n. 6.* Nauar. *sum. capit. 9. numer. 3. ver. 4.* Medina *Cod. de Confes. question. 18.* Couarad. *Cap. Alma. part. 1. Paragrapho 6. num. 7.* Henriquez *lib. 1. 3. cap. 3. num. 3.* Sayr. *l. 1. capit. 2. 2. num. 14.* Bonac. *d. 2. quest. 3. num. 3.*

276
Hanc pre-
fero senten-
tiam.

Hanc sententiam prefero. Quia non videtur expediens hanc irritationem in Pœnitentiæ Sacramento fieri, vt pote fidelium maximè necessario, præcipue cum hæc irritatio faciendi sit auferendo à Sacerdote iurisdictionem, quod esset Sacerdotem innocentem punire. Dixi autem, *Si nullam in eius receptione culpam commisit.* Eo, inquam, quod ignarus excommunicationis fuerit, vel si illius fuit conscius, postulauit ab excommunicatione absolutionem priusquam à peccato absolueretur: quod tamen Sacerdos vel ex malitia vel ex ignorantia, vel ex inaduerentia non præstitit.

D V B I V M LII.

Sacerdos excommunicatione minori innodatus peccatne lethaliter, Sacramenta ministrans?

277
Nonnulla
præmitto.

PRÆter effectum suprà dictum proprium & directum plures Doctores minori excommunicationi attribunt administrationis Sacramentorum priuationem, non quidem per se, & directè: sed indirectè, & in consequentiam. Nam cum huiusmodi excommunicatione adstrictus Sacramentorum receptione priuatus existat, indecens est, si aliis ea Sacramenta conferat, quæ recipere est priuatus. Couar. *ad c. Alma. p. 1. §. 8. nu. 2.* Auila *p. 2. c. 6. d. 12. dub. 3. & alij.* An vero hæc indecentia culpam lethalem constituat, dubitatur?

278
Lethaliter
peccat.

Culpam lethalem constituit. Quia grauis est indecentia Eucharistiam verbi gratiā contingere, & fidelibus ministrare. Sic Syluest. *v. Excommunicatio 4. num. 2.* Armil. *verb. Eodem, num. 21.*

279
Non peccat
lethaliter.

Non constituit lethalem culpam. Quia *c. Si celebrat, de Clerico excommunicato ministr.* de celebrante excommunicatione minori innodato inquit Pontifex *grauiter peccare.* At de conferente Ecclesiastica Sacramenta tantum dicit, peccare, aduerbium *Graviter* omittens. Ita Coninch *disputation. 14. dub. 16. numer. 264.* Vasquez *dubio quarto Sayr. libro secundo capite vigesimo secundo nu. 19.* Reginaldus *lib. 32. numer. 142.*

280
Idē affirmo.

Existimo longe veriores esse hanc sententiam. Nam si Pontifex vellet sub lethali obligare huiusmodi excommunicatum ab administratione Sacramentorum abstinere, particula *Graviter* etiam vltus fuisset, cum de administra-

tione loquebatur, qua vsus fuit, cum de receptione loquutus esset.

D V B I V M LIII.

Estne veniale piaculum, Sacramenta administrare Sacerdotem, qui excommunicatione minori illigatur?

NON est peccatum veniale. Quia ex vi huiusmodi excommunicationis Sacerdos priuatus non est, vel indirectè à Sacramentorum administratione. Nam in præfato *cap. Si celebrat, de Clerico excomm. ministr.* dicitur, Sacramenta collata ab huiusmodi excommunicato non carere virtutis effectu; quia non à collatione, sed à receptione est remotus. Si autem excommunicatus ea conferens culpam vllam committeret, ab illorum collatione remotus esset, & virtutis effectus carerent. Neque obstat, quod Pontifex dixerit, præfatum excommunicatum peccare Sacramenta conferendo; nam intelligi debet, non quatenus confert, sed quatenus illorum collationi Sacramenti receptionem præmittit. Sic Nauar. *sum. c. 27. nu. 24.* Bonac. *de excomm. d. 2. q. 3. num. 4.* Hurtad. *d. 16. diffi. 1. num. 4.* Henriquez *lib. 13. c. 3. num. 2.* Suar. *d. 24. sect. 2. n. 12.* Filliuc. *tr. 13. num. 22.*

Peccatum saltem veniale est. Non quia minori excommunicatione innodatus lege aliqua Ecclesiastica remotus sit à Sacramento, collatione: sed quia lege naturali ab eorum collatione remouetur, eo quod remotus sit ab eorum susceptione. Ita Castro *Palao de Conf. d. 2. pun. 2. n. 10.* asserens esse communem sententiam.

A qua non recedam etsi contrariam satis probabilem esse existimem. Certe vt huic menti adhæream, ea ratione allicior. Quia indecens admodum videtur aliis Sacramenta conferre, quorum susceptione ipse tanquam indignus est priuatus.

D V B I V M LIV.

Irritane est ipso iure electio ad beneficium, si electus excommunicatione minore innodatus existat?

SIC, secundum effectum indirectum excommunicationis in minoris esse priuationem electionis ad beneficia. Vnde eligens, præfatus, vel cōferens huiusmodi excommunicato beneficiū Ecclesiasticum, & ipse recipiens lethaliter delinquit. Dubito autem an præfata electio, seu collatio beneficii sit irrita? Irrita ipso iure est. Quia personæ indigne, & inhabili beneficiū cōfertur. Et licet in *c. Si celebrat, de Cler. excomm. ministr.* dicatur præfatum electione irritandā esse: id explicandum est de irritatione declaratiua, non de effectiua: debet enim à Iudice irrita declarari. Sic Hostiens. *ad Cap. Si celebrat. & ibi Cardinal. col. ult.* Couar. *ad*

Seçt. II. De Excommunicat. Dubia. 223

ad Cap. Alma p. 1. §. 8. n. 3. Vgolin. de Cens. tab. 3. capit. 6. Parag. 3. num. 1. Nauar. sum. c. 27. numer. 24.

286
Hinc non
est iuris
Non est iure ipso irrita. Quia cum textus in eo Cap. Si celebret, expresse dixerit electionem irritandam esse, nullum est fundamentum, ut intelligatur de irrationis declaratione, cum hæc sit impropria verborum intellectio, quæ vitanda est, quoad fieri possit, maxime cum pœnalem constitutionem restringit. Ita Laym. l. 1. r. 5. p. 2. c. 3. n. 5. Hurtad. d. 16. diff. 1. Filliuc. tr. 13. c. 2. q. 8. Coninch d. 14. n. 263. Tolet. lib. 1. c. 18. §. 1. c. 66. Auila p. 2. c. 6. d. 12. dub. 4. Bonac. d. 29. §. n. 7.

287
Hinc proba-
bilis esse
ritur.
Hoc probabilius esse censeo, monens hanc irrationem extendi non debere ad temporaria dignitatum electionem. Quia textus non de dignitatibus temporalibus, sed de Ecclesiasticis est locutus: ut constat ex illis verbis, Pro eo quod ad suspensionem eligitur, a quorum participatione à Sanctis Patribus est priuatus. At ex vi excommunicationis minoris nemo priuatus est nec immediate nec mediate harum dignitatum regimine: ergo illarum electio irritanda non est, etsi innodato excommunicatione minori facta fuerit.

DUBIVM LV.

Ut electio illius, qui excommunicatione Minori illigatus erat, ad beneficium irritari debeat, necessarium est in electoribus scientiam huius excommunicationis adesse?

288
Hinc est ne-
cessarium.
Necessarium hoc est. Quia textus in Cap. Si celebret, expresse dicit, si scienter talis excommunicatus electus fuerit, eius electio est irritanda. Ergo requiritur scientia excommunicationis ut locum irritati habeat: alias particula scienter superflua esset. Sic Auila p. 2. c. 6. d. 1. r. 2. dub. 4. concl. 4. Hurtad. d. 16. diff. 1. fine. Reginald. lib. 3. n. 143. Valq. dub. 6. m. 12. Gabri. in 4. distinction. 18. quæstion. 3. artic. 3.

289
Hinc est ne-
cessarium.
Non est necessarium. Quia particula illa scienter potius est addita ad augendam, quam ad limitandam dispositionem: præstatque hanc sensum: Etiam si electio excommunicati scienter facta sit, irritanda est. Nam cum electores excommunicatum elegerunt, electio irritanda est ob surreptionem. At cum consensu excommunicationis elegerunt, non videbatur electio defectum habere, ob quem irritanda esset: ideoque opus fuit Pontificis dispositione. Ita Abbas ad Cap. Si celebret, numer. 7. Cardin. ibi col. ultim. Couar. ad Cap. Alma, parte prima Paragrapho octauo numero tertio Vgolin. tab. 3. capite sexto Paragrapho tertio numero secundo Suar. d. 17. diff. 1. fine. Reginald. lib. 3. n. 143. Valq. dub. 6. m. 12. Gabri. in 4. distinction. 18. quæstion. 3. artic. 3. numer. 23.

290
Hinc est ne-
cessarium.
Ego autem etsi vna & altera sententia satis sit probabilis, probabilius existimo, electionem irritandam esse, si facta sit de excommunicationis excommunicato suæ consensio: secus si facta sit de Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

DUBIVM LVI.

Simplex Sacerdos potestne, ab excommunicatione Minori absolueri?

291
Potest ab-
solueri.
Absolueri potest. Quia hæc excommuni-
catio regulariter ob culpam venialem contrahitur: Ergo simplex Sacerdos, qui è venialibus quidem potest absolueri, poterit ab excommunicatione minori. Quæ ratio probat, hanc absolutionem ab eo concedi posse etiam, si absolvendis peccatis mortalibus infectus sit. Sic Nauar. sum. c. 27. n. 25. & 29. Vivald. in Candelab. p. 2. r. de excom. n. 12. Tolet. l. 1. c. 17. n. 7. Hurtad. d. 16. diff. 1. fine. Inclinat Armilla o. Absolutio 2. n. 18 & Tabie. n. 5.

292
Absolueri
non potest.
Non potest. Quia C. Nuper, de sent. excom. interrogatus Pontifex, an simplex Sacerdos absolueri ab hac censura posset, respondit, absolueri posse Episcopum proprium, vel proprium Sacerdotem. Ergo manifeste indicauit simplicem Sacerdotem nullam potestatem habere alias non exprimeret, proprium Episcopum vel Sacerdotem, cum ab alieno Episcopo vel Sacerdote hæc absolutio posset obtineri. Porro cum hæc absolutio distincta sit ab absolutione à peccatis pertineatque per se ad iurisdictionem contentiosam, nemini competere potest, nisi ei à iure, vel ab homine potestatem vel iurisdictionem habente concedatur. Atqui simplici Sacerdoti nullibi hæc potestas concessa reperitur. Nā c. Nuper nō alieno Sacerdoti, sed proprio conceditur, proprius autem Sacerdos est, qui à quibusque peccatis sibi subditū absolueri per se potest, non vero qui tantū potest à venialibus. Ita Caiet. sum. v. Absolutio, fine. Sayt. l. 2. c. 23. n. 9. Vgolin. tab. 3. c. 4. §. 5. n. 2. Suar. d. 7. de Cens. sect. 4. n. 17. Coninch. d. 14. dub. 17. fine. Laym. l. 1. r. 5. p. 2. c. 3. fine. Bonac. d. 2. q. 13. n. 15. Filliuc. tr. 13. c. 7. q. 3.

293
Hæc sententia
longe est
probabilior.
Hæc sententia longe est probabilior. Nam ex eo, quod Sacerdoti simplici sit à iure concessa potestas à venialibus absoluendi, inferri non debet, posse ab hac excommunicatione ob peccatum veniale incurra absolueri. Quia late differt hæc absolutio Censuræ ab absolutione à peccatis: alias qui posset à mortalibus absolueri, posset etiam ab excommunicatione maioris eorum causam incurra: quod non est dicendum.